THE PSYCHOLOGY OF THE USAGE OF DIMINUTIVES IN THE CASE OF ROMANIANS

Silvia Iluț
Technical University of Cluj-Napoca

Abstract: The present study's main objective is to identify the psychological and affective motivations that determine the speaker to use diminutives during the discursive act. A new type of paradigm is taken into account, a socio-cultural and psychological paradigm, which emphasizes the impact that the use of diminutives has on human interrelations.
The research uses as a starting point the main features and characteristics of the Romanian people and a series of studies are performed in order to emphasize the psychological effects produced by the use of these structures on the speakers' way of thinking. The present article also proposes to demonstrate that the use of diminutives is claimed from the psychological profile specific to the Romanian people, by closely following the connection between the linguistic level and the other levels: psychological and spiritual. The theoretical basis draws its sources from the realm of psycholinguistics, but also from the principles of pragmatics and sociolinguistics..
This study's purpose is to identify and emphasize the cognitive and affective mechanisms involved in the process of forming diminutives. The main part of the present study contains the different stages of a sociolinguistic survey and a series of examples taken from the internet.

Keywords: diminutive, psycho affective, psycholinguistics, psychosocial

1. Considerații preliminare

Prezenta lucrare își propune să identifice motivațiile psihoafective care determină locutorii să utilizeze cuvinte diminutivate. Cercetarea pornește de la principalele trăsături de caracter ale românilor și se analizează efectele psihologice pe care aceste structuri le produc în mintea interlocutorului.

Suportul teoretic îl constituie cadrul psiholingvisticii, acesta apelând și la principiile pragmaticii și ale sociolingvisticii. De asemenea, studiul are în vedere evidențierea mecanismelor cognitive și afective implicate în procesul diminutivării. Corpusul este constituit prin intermediul anchetei sociolingvistice și din exemple extrase din internet. Cercetarea vizează rezultatul folosirii cuvintelor diminutivate asupra psihologiei românilor, asupra modului de gândire. În interpretare, se va demonstra că utilizarea diminutivelor se revendică de la profilul psihologic al românilor, urmărindu-se legătura dintre planul lingvistic și celelalte planuri: psihologic și spiritual.

2. Considerații teoretice

Pornind de la premisa că „orice cuvânt are semnificație (conținut de conștiință)" (Coșeriu 1992-1993: 14), ne propunem să investigăm cauzele psiholingvistice care determină locutorul să

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

folosească diminutive în conversație / limbaj scris și să demonstrăm că folosirea acestora este direct proporțională cu profilul psihologic al poporului român.

Diminutivele sunt, conform DȘL (2005: 180), „o clasă de sufixe lexicale care, atașate la substantive, adjective și, foarte rar, la pronume / adverbe dau naștere la aceleași părți de vorbire care exprimă în plus o micșorare a obiectului, a persoanei sau a calității: *umeraș, pieptăreș, bucheţel, beţisor, dulăpior, verișor, albiniță, guriță; frumușel, mititel, singurel, roșior*". Abordările teoretice şi pragmatice ale diminutivelor, din ultimele decenii, au optat, afirmă Zafiu (2011: 375), „fie pentru o încercare de reducere a valorilor lor la o semnificaţie principală, la o categorie semantică primară, din care se dezvoltă radical celelalte (« mic » şi « copil », la Jurafsky 1996), fie pentru descrierea diferenţiată: Dressler, Merlini Barbaresi (1994: 140-144) investighează separat limbajul adresat copiilor, situaţiile ludice, emoţionale, familiare, funcţionarea diminutivelor în actele de limbaj (cereri, aserţiuni), în eufemisme, ironie şi sarcasm etc.".

Diminutivele prezintă în linii generale „referentul ca având dimensiuni mai mici decât referentul cuvântului de bază" (Avram 1999: 499) şi se formează cu ajutorul unor sufixe specifice (*-aș, -ea, -el, -ic, -ică, -ioară, -ior, -iță, -uc (ug), -uleț, -uș, -uț*), iar sensul se stabileşte prin opoziţie cu semnificaţia referentului. Hakamies considera că „la fonction primitive des diminutifs était celle d'indiquer tout simplement une relation d'appartenance ou de ressemblance (indépendamment des dimensions de l'objet désigné par le dérivé), d'où ont apparu leurs valeurs secondaires telles que la minoration, l'affectivité, l'expressivité et l'intensification (pour les adjectifs et les adverbes)" (Dębowiak 2011: 90, *apud* Hakamies 1951: 16-18).

Pentru a identifica „cauza" principală care determină locutorul să utilizeze aceste structuri, se pornește de la premisa că folosirea diminutivelor reflectă atitudinea societății românești cu privire la aspecte de ordin moral, cultural sau psihologic. Potrivit lui Alexandru Niculescu (1995: 201), „prezenţa diminutivelor în limba română contemporană ţine de o anumită modă sau de o anumită mentalitate care caracterizează stilul de viaţă românesc". Subscriem acestei afirmații, considerând că alegerea cuvintelor diminutivate în actul comunicării reprezintă un proces complex de oglindire a relaţiilor dintre interlocutori. Este vorba de o activitate intelectuală superioară de gândire care poate discerne scopurile, efectele și implicațiile folosirii construcțiilor diminutivate.

Trăsăturile de limbă ale unui popor constituie elementele majore pe baza cărora se poate determina profilul psihologic și spiritual al unei națiuni. Demersul nostru va fi unul deductiv, deoarece vom identifica principalele însușiri ale românilor și vom descoperi, pe baza acestora, raționamentul utilizării cuvintelor diminutivate în interacțiunile dintre locutori (psihicul unui individ depinde de factori geografici / biologici / genetici și de evoluția culturală în context istoric).

3. Principalele trăsături ale psihologiei românilor

Profilul psihologic al unui popor este în strânsă legătură cu istoria neamului și cu mediul în care conviețuiesc persoanele. Felul de a fi al omului este influențat de soarta colectivității, deoarece acesta se ancorează în destinul societății. Prin intermediul comunicării, individul intră într-un proces de comuniune cu interlocutorii săi. Astfel, se instaurează legături sociale, fuziuni

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

ale identităților personale[1], care dau naștere identității naționale. Limba, consideră Rusu (2014: 21), „devine, generic vorbind, soluţia de integrare deplină a omului în contextul social şi este calea de punere în comun a valorilor cu scopul de a-şi afirma individualitatea personală sau naţională, cu respect faţă de valorile celuilalt".

Particularitățile unei limbi se manifestă cu deosebire în psihologia populară, limba unui popor fiind „expresiunea modului de a simți și de a vedea lumea" (Șăineanu 1887: 134). Astfel, cuvintele folosite, sub orice formă, reflectă profilul psihologic al unei națiuni[2], profilul spiritual. Limbajul ales în actul comunicării redă „măsura stărilor sufletești" (Drăghicescu 1907: 119), mentalitatea formată de-a lungul istoriei, complexele psihice și emotive.

Potrivit lui Rădulescu-Motru (1937: 511), „unitatea sufletească i-o dă unui popor numai finalitatea lui spirituală, idealul pe care-l vizează întreaga lui cultură". Conștiința națională este rezultatul unui proces îndelungat al istoriei neamului, al caracteristicilor sufletești ale membrilor societății, fiecare purtând în el „însușirile principale ale poporului din care face parte" (Drăghicescu 1907: 33). Românii au un stil cultural represiv și evitativ, afirmă Daniel David (2015: 215), ceea ce îi face să fie defensivi. Acest aspect se manifestă în complexe de inferioritate sau superioritate. Primul complex este reflectat în comportamentul românilor prin raportare la ceilalți și este dovedit de neîncrederea în oameni și în forțele proprii, de modul superficial în care tratează problemele importante, de dorința acestora de „a da bine la public", devenind astfel insipizi. Al doilea se caracterizează printr-o poziție, aparent superioară, a individului în relațiile interpersonale. Acest mecanism psihologic devine, în consecință, o modalitate de a ascunde un complex de inferioritate.

Cogniţiile centrale ale românilor rezultă din experienţa culturală (educaţia formală şi informală) pe care au primit-o de-a lungul dezvoltării lor ontogenetice, iar apoi pe tot parcusul vieţii, în interacţiunile sociale, manifestări care sunt în strânsă legătură cu predispoziţiile genetice pe care le au indivizii. „Chipul de a fi al societății, modalitatea vieții sociale determină chipul de a fi al sufletului prin mijlocirea de sigur a creierului" (Drăghicescu 1907: 64). Aceste cogniții funcționează ca un filtru al comunității în care trăim și se reflectă în limbajul utilizat în comunicare.

Trăsăturile psihologice ale românilor identificate de-a lungul timpului de diverşi autori (Constantin Rădulescu-Motru, Dumitru Drăghicescu, Lucian Boia, Daniel David etc.) sunt actuale și în societatea contemporană. Astfel, diminutivele folosite de locutori sunt o realizare veridică a subconştientului nostru, o modalitate de a ne manifesta complexul de superioritate, sau, în unele situații, de inferioritate, de a ne scuza defectele, de a suplini lipsa de omenie, onestitate, iubire. Lumea contemporană, spune Noica (1973: 27), „trebuie diminutivată; iar aceasta nu înseamnă: redusă la altă scară, nu micşorată, nici măcar apropiată, ci trecută din

[1] „Idealul omului de astăzi şi de mâine ar trebui să fie credinţa că destinul omului individual dobândeşte înţeles prin contopirea lui în destinul neamului întreg din care face parte" (Rădulescu-Motru 1997: 182).

[2] „Faptul că noi subiecții [Noi] am ajuns să credem prin actele mintale [Credem / Gândim] anumite lucruri despre fenomen [Cum suntem] derivă din cine suntem [Noi] și din actul nostru mintal [Credem / Gândim], toate cele trei componente apărând doar împreună pentru a ne oferi sens în înțelegerea fenomenului [...]. Astfel, am ajuns să credem anumite lucruri despre noi (dar și alții au ajuns să creadă despre noi și noi despre alții), deoarece aceasta satisface nevoile de stimă de sine / identitate / predictabilitate / justificare a prezentului. Apoi, actul mintal [Credem / Gândim] poate funcționa selectiv, astfel că maximizăm elementele care ne satisfac nevoile de identitate / predictabilitate / justificare a prezentului și minimizăm aspectele incongruente cu acestea" (David 2015: 312).

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

abstract în concret, atâta tot". Prin diminutivare se creează o nouă lume[3], un univers menit să înfrumusețeze aspectele negative din jurul nostru[4].

4. Factorii socioculturali care influențează utilizarea cuvintelor diminutivate

Creația lingvistică individuală este modalitatea fiecărei persoane de a stabili relații, legături cu realitatea socială. Utilizarea cuvintelor diminutivate de către locutori reflectă atitudinea acestora față de lume, față de propria existență, omul experimentând atât bucuria, iubirea, compasiunea, tristețea, dezamăgirea etc. Coșeriu (2000-2001: 32) consideră că aceste creaţii individuale „sunt imitate, iar prin imitaţie se difuzează, devin tradiţie, patrimoniu de modele lingvistice ale comunităţii, devin «convenţionale», dar cel puţin pe parcursul unui anumit timp conservă amprenta unui individ creator care a realizat actul revelaţiei iniţiale".

Demersul identificării factorilor socioculturali, care îi determină pe români să utilizeze diminutivele, se bazează pe psihologie și sociologie, explorând astfel relația dintre individ și comunitate. Psihologia socială ne ajută să înțelegem stadiul socio-psihologic al atitudinilor vorbitorilor și al modului în care aceștia se adaptează în comunitate.

Influența factorilor sociali asupra psihicului uman și personalității unei persoane reprezintă un proces îndelungat, individul fiind mereu supus schimbărilor din societate. Studiile psihologice și sociologice dovedesc că românii manifestă o predispoziție spre superficialitate, spre minimizare a lucrurilor, spre inferioritate. Toate acestea „se traduc" în domeniul limbajului[5] prin cuvintele alese de vorbitor în actul de limbaj. Hall (2007: 212) susține că „dacă ne identificăm cu emoțiile noastre, le acordăm, în esență, puterea de a ne controla". Diminutivele nu sunt, așadar, decât exprimarea propriilor sentimente, propriilor temeri sau gânduri, în fond, a identității[6] noastre. „Atitudinile «sociale», cel puțin în comunitățile noastre, foarte rar sunt numai și exclusiv «sociale» (referitoare la condiția socială a interlocutorului) și nu sunt în mod necesar determinante […]. Pe de altă parte, utilizarea unor astfel de formule nu este determinată în mod exclusiv de relația strict socială cu interlocutorul (condiție socială ce se impune acestuia în relație cu cea a vorbitorului), ci și de gradul de cunoaștere reciprocă și de intimitatea între interlocutori, de atitudinile de respect uman pur și simplu" (Coșeriu 1992-1993b: 23).

[3] „Noi creăm prin diminutivare, nu numai că înfrumusețăm lucrurile" (Noica 1973: 18).

[4] „Cu un simplu diminutiv, abstractul face loc concretului și întâlnirea multiplicată a omului e cu putință, la fel cu pluralul gramatical. Ordinea aceasta pare, e drept, una a departelui fantomatic, dar cât de adânc a lucrat ea și asupra depărtișorului. Cultura, cu răspândirea ei, a venit nu numai să ne solidarizeze cu destine depărtate în timp și loc, care sunt totuși atât de împletite în rostul lor cu ale noastre; ea ne-a dat, prin cunoaștere, și cu o înfrățire cu vietățile și lucrurile, mai adâncă poate decât cea a omului din sânul naturii" (*Ibidem*: 27).

[5] „Din punctul de vedere al caracterului şi al amplitudinii existenţei sale într-o comunitate socială şi al realizării sale istorice în strânsă legătură cu istoria comunităţii înseşi, limbajul are caracter de «instituţie», este o «instituţie socială», în sensul că există în mod sistematic, nu sporadic şi incidental" (Coşeriu 2000-2001: 12-13).

[6] „Identitatea personală distinctă este un factor motivator fundamental în toate culturile lumii. În culturile individualiste, identitatea personală este mai mult definită de unicitatea obținută prin diferențiere și separare, în timp ce în culturile colectiviste, ca România, aceasta este obținută mai ales prin poziția socială și identificarea cu aspirațiile grupului de apartenență" (David 2015: 221).

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

Perspectiva psihologică a comunicării umane trebuie să explice modul în care sunt alese cuvintele[7] de către locutor, pentru a transmite semnificația dorită. Influențele socioculturale reprezintă punctul standard de propagare al reprezentărilor exterioare ale fiecărei persoane. Omul, ca individ social, este un produs al procesului istoric, un emițător al influențelor psihosociale. Din microuniversul său, determinat de ansamblul însușirilor personale, fiecare persoană trece, prin intermdiul comunicării şi comuniunii, în macrouniversul guvernat de legi sociale. În acest sens, se poate afirma că limbajul este o „instituţie socială în integritatea lui, ci doar într-una dintre cele două modalităţi de manifestare a sa (diferite, de data aceasta, în funcţie de natura – sistematică sau asistematică – a relaţiilor dintre elementele care îl constituie), mai precis, aspectul sistematic şi formal sau ideal – limba (sistem de acte lingvistice comune ce pot fi constatate în mod concret sau sistem de acte lingvistice virtuale, existente în memorie, ca ansamblu de reprezentări în conştiinţa vorbitorilor), în timp ce celălalt aspect, nesistematic, însă «real» şi concret, vorbirea (totalitatea actelor lingvistice concrete), ar ţine exclusiv de domeniul individului" (Coşeriu 2000-2001: 12-13).

Profilul psihocultural al românilor este caracterizat de neîncrederea în instituțiile statului, în conducători, în oameni, în forțele proprii. Astfel, românii tind să fie individualiști, egocentriști. Lipsa cooperării, a solidarității se transpune în mediul social într-o diminuare a performanței (atât intelectuală, cât și spirituală). „Acest lucru duce atât la exagerarea pozitivului – orice realizare este amplificată ca un semn că, deși nu se vede, potențialul este acolo –, pe un fond de emoționalitate crescută, cât și la exagerarea negativului – din frustrarea faptului că nu reușim să ne deblocăm potențialul, pe un fond de competitivitate nedublată de disciplină / autodisciplină, cinism și scepticism crescute. Probabil că acest profil psihocultural s-a născut pe fondul unei nesiguranțe / insecurități cronice de-a lungul istoriei" (David 2015: 319).

Pe baza argumentelor prezentate, se poate constata că principalii factori sociocultuali care influențează folosirea cuvintelor diminutivate de către locutori sunt:

- nivelul de educație;
- nivelul de trai;
- nesiguranța mediului în care trăiesc românii;
- impactul societății asupra comportamentului, și, în consecință, a limbajului;
- coeziunea între gândire și sentimente, între ceea ce suntem și ceea ce vrem să părem.

5. Impactul utilizării diminutivelor asupra relațiilor interumane

Pentru a identifica impactul folosirii diminutivelor asupra relațiilor interpersonale, se pornește de la limbajul văzut din două perspective: una lingvistică, prin intermediul căreia transmitem informații și comunicăm, și una psihologică, care are rolul de a transpune în cuvinte „interiorul", psihicul uman.

Locutorul, implicat în actul discursiv prin datele sale psiho-socioculturale, „furnizează, prin enunțul său, o expresie interpretativă a unuia dintre gândurile sale și ascultătorul

[7]„Limbajul este în mod esenţial activitate cognitivă: activitate de cunoaştere care se realizează prin simboluri (sau semne simbolice). Este formă de cunoaştere nu doar în momentul în care se produce un semn simbolic pentru prima dată în istorie (moment ce implică recunoaşterea unei «clase» ca atare şi delimitarea ei prin cuvânt, prin nume, de celelalte «clase» care se disting în realitate), ci în orice moment" (Coşeriu 2000-2001: 14).

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

construiește, pe baza acestui enunț, o ipoteză interpretativă cu privire la intenția informativă a locutorului" (Vlad 2000: 53). Astfel, în centrul funcției limbajului se proiectează aspectul neurocognitiv, care leagă analiza gramaticală a cuvintelor folosite de cea semantică și psihologică.

Se constată că există o legătură între istoria zbuciumată a poporului român și modul de gândire al oamenilor. Trăind în împrejurări deosebite, românii au devenit slabi, din punct de vedere moral și cultural, din cauza lipsei unei vieți istorice și sociale proprii, din cauza lipsei de unitate a mentalității românești. Potrivit lui Dumitru Draghicescu (1907: 470), „timiditatea, paralizia voinței, frica, lipsa de curaj, în general, au stăpânit și mai stăpânesc încă sufletul românilor". Utilizarea în vorbire a diminutivelor ne definește, în sens restrâns, ca persoane, iar în sens larg, ca popor. Diminutivarea este pentru poporul român „un procedeu de-a sugera creația, sau măcar creația obținută, făptura – dinainte de-a invoca direct cuvintele creației în limba noastră" (Noica 1973: 18). Însă, folosite excesiv, în contexte nepotrivite, pot sugera un „handicap", o insuficiență culturală.

Sunt observabile două direcții ale interpretării diminutivelor de către simplii vorbitori ai limbii române: unii le consideră necesare în exprimarea afectivității, apropierii, drăgălășenii, față de copii sau față de ființa iubită, iar unii le atribuie persoanelor inculte, fade, fără perspectivă. Pentru exemplificare, am ales părți ale unor articole[8], extrase din internet.

Emanuel Cristescu leagă utilizarea diminutivelor de complexul de inferioritate al românilor:

„Diminutivele sunt utilizate frecvent de către copii ori în relațiile cu aceștia, având adesea o conotație afectivă. Evident, diminutivele au și o răspândire firească și în limbajul comun, indiferent de vârsta acelora care le folosesc.

Un caz aparte îl reprezintă invocarea cu obstinație a diminutivelor, în cazul adulților, când, ca urmare a folosirii în exces, devine obsesie. Avem de-a face, în această situație, cu subiecți fragili, bântuiți de fantasme, lipsiți de încredere în forțele proprii și care simt nevoia să se raporteze la alții ca la un fel de suport ori punct de sprijin, respectiv o adevărată cârjă existențială [...]. Este vorba de un complex de inferioritate care se manifestă prin sindromul «eu sunt mare, superior», în raport cu diminutivatul. Și reprezintă percepția frustrantă a unui eu despre sine, în situații de criză de personalitate, adică de rupere a echilibrului dintre realitatea statutului și aspirațiile proprii. Această percepție deformată induce în subiect o permanentă necesitate de a se sprijini pe ceva ori cineva, care, în propria-i percepție, să considere a-i demonstra o oarecare superioritate. Iar aceasta generează o goană nebună, asemenea alergării veveriței în cilindrul rotitor, un fel de petitio principii în care se simte prizonier. Un comportament de substituție, părând a fi fost intrat în rezonanță cu sine însuși, îl face să încerce pe toate căile găsirea suportului imaginar, devenit obsesie, respectiv inferiorul. Îl caută cu obstinație și îl imaginează oriunde. Și are senzația că îl și găsește. Mai ales când se crede un fel de magician adică, potrivit propriei evaluări, se simte un fel de supraom care, prin simpla invocare a unui diminutiv, subiectul diminutivat se și transformă, în sensul că devine un diminutivat real. Își creează astfel un univers propriu în care se percepe a fi un fel de Gulliver în țara piticilor. Și, în acest univers, se entuziasmează, solipsismul propriu reprezentând necesitatea și suficiența pentru a-și crea o anumită stare de bucurie ca substitut al asimptoticei stări de fericire la care nu are acces. Complicatele mecanisme ale gândirii, afectate de acest sindrom, se adaptează încet, încet acestei paradigme comportamentale, eul devine personaj accentuat în propriul său univers, iar realitatea este grav deformată de percepția sa. De la acest punct încolo interrelaționarea unui astfel de eu, în oricare circumstanțe, devine total paralelă cu realitatea" (Cristescu 2012).

[8]Precizez că articolele le-am preluat fără modificări.

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

Ca reacție la articolul lui Cristescu, Petru Mocanu (2012), susține că „diminutivele, în marea lor majoritate, sunt un sindrom de a accepta realitatea știrbită; un izvoraș spus pe plaiuri mioritice, te va salva de urcușul spre șipotul țâșnirii lui, o femeie îngăduitoare, te va numi mereu pe placul auzului tău, chiar dacă sentimentele ei plutesc spre departe. Ca ardelean, consider diminutivele doar o spusă la umbra cuvintelor: micirea, fie ea și sentimentală, nu face mai tandră starea unui sentiment, graba vremii noastre, crearea unei fișe a postului de purtător de vorbe, scapă înspre ridicol sensul colțos al cuvintelor".

O altă viziune asupra excesului de diminutive din limba română este prezentată de Marian Chiriac:

„Adesea, aici in Romania, multe se exprima mai intens prin intermediul diminutivelor, inclusiv **spiritul national – mioritic** *(da, miorita e diminutiv de la mioara, oaie!),* **mincarea nationala** *– micul, mititelul, ciorbita de vacuta si sarmalutele sau* **trairile personale***, cele ale sufletelului".*

Acest articol a dezvoltat numeroase dezbateri în rândul cititorilor, pe care le vom prezenta, fără a dezvălui identitatea persoanelor:

> *„Frumoasa prezentare a mediocritatii romananului, pentru ca vrem sau nu, oamenii care folosesc astfel de «anormitati» (sic!) verbale, sunt oameni cu un bagaj de cunostinte si o cultura reduse la… un piculet!".*

> *„Gata, s-au terminat toate problemele si au mai ramas diminutivele!! Este o problema pur psihologica – iar cei care pretind ca ei nu folosesc, ei nu le agreaza, la ei nu se folosesc (vezi domnul din Timisoara) – ca s-ar folosi doar in sud, vezi doamne influenta turceasca, ba chiar ca cei ce le folosesc sunt cei inculti, cu un bagaj mic de cunostinte (sic!) – aceia sigur au o neputinta in primul rand psihologica (cui oare nu-i place sa fie alintat ??????), sau doar se erijeaza in macho – ei sunt barbati, domnule, ei nu pot fi «scumpitei». Ba da, toti putem fi scumpitei, trebuie doar sa ai sufletul cald si mintea foarte larga si sa intelegi nevoia fiecaruia de a se exprima intr-un anumit fel. Restul sunt bazaconii (de acord că unii exagerează − vezi cazul stewardului sef, altfel foarte amuzant, daca ai insa un sanatos simt al umorului). Deci, domnilor si doamnelor, fiti draguti si lasati oamenii sa traiasca. Sa traiasca binisor in tarisoara lor draga. După mai bine de 20 de ani, încă ne căutăm echilibrul, starea de normalitate. Orice exagerare dăunează. Și cînd este prea mult, și cînd este prea puțin. Diminutivele își au rostul lor".*

> *„Ma intreb daca folosirea obsesiva a diminutivului e o evolutie mai recenta in limba noastra de zi cu zi? Poate ca reactie la stresul cotidian, si unealta de auto-aparare, in spatiul social romanesc, in care pestii mici sunt prada simpla pentru pestii mari. Totodata cred ca e vorba si de zemflemeaua noastra romanesca, in care nimic nu poate fi luat complet in serios. Revenind in Romania acum vreo 2 ani (dupa 7 ani in America) cu un avion de la New York la Bucuresti cu echipaj romanesc, am fost surprinsa de limbajul plin de diminutive al steward-ului «sef». Tonul autoritar, plin de importanta, combinat cu nenumarate diminutive, suna ridicol. «Va rugam sa stati in scaunelele dumneavoastra, ca altfel am sa il anunt pe comandantul navei», «Atentie la manute, si la picioruse», «Sper ca ati pus deja bagajelele la locul lor»…. Era ceva nou pentru mine, dar se pare ca e un fenomen mult mai raspandit. Diminutivele sunt absolut necesare cu condiția să nu abunde. Ceea ce, din păcate se întâmplă azi. Este dovedesc superficialitatea intruirii celor care le folosesc".*

> *„Sunt unul din cei care folosesc des diminutive. Sunt o persoana ludica, imi place sa ma joc. Poate prea mult pentru varsta mea. Cateodata exagerez. Dar macar exagerez jucandu-ma. Minimizam importanta lucrurilor diminutivand? Habar nu am. Ne facem mai placuti? Relativ, pe*

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

unii diminutivele ii ingretoseaza. Eu cred ca acei cineva si-au pierdut o parte din inocenta. Pe mine ma bucura ca pot inca sa ma joc, fie si in cuvinte miiici".

Fumurescu (2016) înfățișează latura negativă a utilizării diminutivelor în interlocuțiunile cotidiene:

*„Mi se parea ca prin insasi natura lor, diminutivele infantilizeaza. Micsoreaza. Fac dintr-un adult, un copil. Nu degeaba facem exces de diminutive cand ne adresam celor mici – incercam, prosteste, sa ne «coboram» la mintea lor (spun «prosteste», pentru ca-mi amintesc perfect cum, copil fiind, gaseam ridicol felul in care adultii se simteau datori sa mi se adreseze). Mai mult, micsorandu-si «adrisantul», un diminutiv il trimite in sfera derizoriului, a batjocurei. Cand Basescu, bunaoara, a vrut sa-l ridiculizeze pe Ponta, nu i-a zis «motan» sau «pisica». I-a zis «pisoias» si tot romanul a ras pe sub mustati (sic), intelegand aluzia […].***Diminutivele presupun un fel de umanizare a lumii, ba chiar si a transcendentei. Toate te pot induiosa – dar toate te si pot scoate din sarite***. Vorbesti cu masina, o mangai sa porneasca, sau dai cu laptopul de pamant, ca te enerveaza conexiunea la internet. Negociezi, daca e cazul si cu Doamne-Doamne si cu Necuratul – ca oameni suntem. Lumea neinsufletita (de jos) si transcedenta (de sus) se aduc deopotriva in orizontul umanului. Ce face fiecare limba si fiecare popor cu ele, e o alta discutie".*

Explicațiile acestea sunt completate de reacțiile cititorilor, păreri din care se poate desprinde adversitatea acestora față de diminutive:

„Cred ca daca am banui, macar!, ce importanta covârsitoare au cuvintele pe cale le rostim, asupra vieții noastre concrete, n-am mai rosti o vorba...catva timp. Pentru ca, in functie de ce vedem când ne privim in oglinda, sau când analizam sumar ce-i prin jurul nostru, aflam exact cam cât de bine si de corect (fata de noi insine!) ne exprimam. Desigur, putem sa si spargem oglinda, sau sa ne certam cu «colocatarii», asa cum putem sa gasim mereu justificari, precum soarta, vârsta, anturajul, politica, ghinionul, tara, etc., etc., ca sa ne convingem ca raul (daca rau exista…?) nu a depins vreodata de noi, numai ca ne inselam! Creierul ia de bun ce aude, realizeaza ce i se cere prin vorbele rostite, pe care nu le interpreteaza si nici nu le nuanteaza, pentru ca nu e subtil de loc! E doar un motor extrem de performant, de aceea mare atentie la ce-i cerem cu insistenta, atunci când repetam vrute si nevrute! Deci, daca am fi responsabili, am renunta la atitudinea noastra paternalist-aroganta, extrem de paguboasa pentru toata lumea, si nu am mai desconsidera România nici in gluma, daca am dori sa fie la fel de respectabila, ca tarile pe care, nici nu ne trece prin minte, sa le infantilizam!!! Nu stiu care este explcatia stiintifica, dar cuvintele ne modeleaza cu adevarat!!!, fizic si comportamental, individual și colectiv ! Se pare ca nu traim intr-o tara, ci intr-o limba".

Se constată că în mentalitatea românească pot fi identificate două direcții divergente de interpretare a diminutivelor: de acceptare și de respingere. Punând în antiteză cele două percepții, se observă că societatea contemporană românească se axează pe dorința persoanelor de a „ascunde" adevărata lor manifestare sociocomportamentală prin diminutivare, sau, dimpotrivă, printr-o aparentă negare a acestora, „doleanța" de a se situa pe un plan superior față de cei care le folosesc. Respinse sau acceptate, diminutivele sunt o realitate a vieții cotidiene, sunt o parte integrantă a românilor, care le definesc în anumite contexte personalitatea și nicidecum nu sunt factorul care tulbură echilibrul social.

6. Concluzii

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

Se poate observa că utilizarea acestor structuri diminutivate influențează modul în care o persoană este percepută de comunitatea din care face parte ori felul în care se raportează la interlocutorul său. Astfel, diminutivele „traduc" starea emoțională a ființei, complexele sale de inferioritate sau superioritate. Pornind de la principalele trăsături de caracter identificate la români, se poate concluziona faptul că românii sunt neperseverenți atât în comportament, cât și în gândire sau limbaj, iar prin folosirea diminutivelor ei nu redau decât o mască a propriei realități.

BIBLIOGRAPHY

Avram, M. 1999. *Gramatica pentru toţi*. Bucureşti: Editura Humanitas.
Bidu-Vrănceanu, A., Călăraşu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaş, M., Pană Dindelegan. 2005. *Dicţionar de ştiinţe ale limbii* (DŞL). Bucureşti: Editura Nemira.
Chiriac, M. 2010. „*Va pupic dulce"! Diminutivele in viata noastra*,https://www.totb.ro/va-pupic-dulce-diminutivele-in-viata-noastra/,Accesat la data de 13. 09. 2018.
Coșeriu, E. 1992-1993. *Prelegeri și conferințe* (1992-1993), supliment al publicației „Anuar de Lingvistică și Istorie Literară", Tomul XXXIII, Seria A, Lingvistică, Institutul de Filologie Română „A. Philippide", Iași.
Coșeriu, E. 1992-1993b. Socio- și etnolingvistica. Bazele și sarcinile lor. În „Anuar de Lingvistică și Istorie Literară", Tomul XXXIII, 1-28. București: Editura Academiei Române.
Coșeriu, E. 2000-2001. Creația metaforică în limbaj. În *Dacoromania*, serie nouă, V–VI, 11-33.
Cristescu, E. 2012. *Diminutivele și complexul de inferioritate,* http://www.europeea.ro/atelierliterar/index.php?afiseaza_articol_nelogat=41433, Accesat la data de 13. 09. 2018.
David, D. 2015. *Psihologia poporului român: profilul psihologic al românilor într-o monografie cognitiv-experimentală*. Iași: Editura Polirom.
Dębowiak, P. 2011. Quelques remarques sur les diminutifs en portugais et en roumain. În *Romanica Cracoviensia*, vol. 11, 90-97.
Drăghicescu, D. 1907. *Din psihologia poporului român*. București: Librăria Leon Alcalay.
Dressler, W. U., Merlin Barbaresi, L. 1994. *Morphopragmatics: Diminutives and Intensifiers in Italian, German, and Other Languages.* Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
Fumurescu, A. 2016. *...ce-ți doresc eu ție dulce Românică*, http://www.contributors.ro/cultura/ce-ti-doresc-eu-tie-dulce-romanica/, Accesat la data de 17. 10. 2018.
Hakamies, R. 1951. *Étude sur l'origine et l'évolution du diminutif latin et sa survie dans les langues romanes*. Helsinki: Academiae Scientiarum Fennicae.
Hall, M. 2007. *Spiritul programării neuro-lingvistice*. București: Curtea Veche Publishing.
Jurafsky, D. 1996. Universal tendencies in the semantics of the diminutive. În *Language*, vol. 3, nr. 72, 533-578.
Niculescu, A. 1995. *Diminutivele româneşti: o problemă de mentalitate*. În *AUT*, seria Ştiinţe Filologice, anul XXXIII, 201-203.
Noica, Constantin. 1973. *Creație și frumos în rostirea românească*. București: Editura Eminescu.
Rădulescu-Motru, C. 1937. *Psihologia poporului român.* Extras din Golopenția, A. 2002. *Opere complete, vol. I. Sociologie*. București: Editura Enciclopedică.
Rădulescu-Motru, C. 1997. *Timp şi destin.* București: Editura Minerva.

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)

Rusu, M-M. 2014. Despre identitate lingvistică *vs.* identitate culturală. În *Revista Limba Română*, nr. 4, 19-27.
Șăineanu, L. 1887. *Încercare asupra semasiologiei române: studii istorice despre tranziţiunea sensurilor*. București: Editura Tipografia Academiei Române.
Vlad, Carmen. 2000. *Textul aisberg*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărţii de Ştiinţă.
Zafiu, R. 2011. Diminutivele în româna actuală: lexicalizare şi utilizare pragmatică. În I. Nedelcu, A. Nicolae, A. Toma, R. Zafiu (ed.), *Studii de lingvistică. Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrănceanu*, 373-382. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.

BDD-A28725 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 07:09:05 UTC)